

ขอทราบความเห็นของท่านอาจารย์ต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ในปัญหาดังต่อไปนี้ นโยบาย, ความเป็นตัวของตัวเอง, มूलเหตุของความแตกแยกภายใน ตามที่ปรากฏเป็นข่าว, อนาคต

ผมต้องขอภัยที่จะไม่ตอบคำถามนี้

ขอทราบเงื่อนไขที่ท่านอาจารย์จะ กลับประเทศไทย เมื่อใด

ผมได้แจ้งให้ญาติมิตรและสานุศิษย์และได้ให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์และ นิตยสารภายในประเทศและต่างประเทศหลาย ฉบับแล้วว่า สภาพการณ์ขณะนี้ยังไม่เหมาะสมที่ผมจะกลับประเทศไทยเพราะผู้ที่ไม่มีใจเป็นธรรมยังคงคุกคามผมอยู่อีก แม้ผมจะได้รับความยุติธรรมจากศาลยุติธรรมแล้วก็ตาม

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ท่านอาจารย์เห็นจะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศไทยและราษฎรไทยทั้งหมด

ความเห็นและข้อเสนอของผมจะปรากฏในบทความของผมที่กล่าวไว้ในคำตอบข้อ 6 แล้ว

งานเขียนและค้นคว้าที่ท่านอาจารย์ทำอยู่ในปัจจุบันมีอะไรบ้าง

งานเขียนและงานค้นคว้าที่ค้างยังมีอีกหลายเรื่อง แต่ในระยะอันใกล้นี้ปรารถนาที่จะสอบทานบทความในคำตอบข้อ 6 นั้นให้เรียบร้อยและส่งไปยังผู้ต้องการที่จะพิมพ์ได้ในไม่ช้า

วีรบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ จังหวัดนครราชสีมา,

กรุงเทพฯ : ๗๑๕๖๗, ๒๕๑๔.

— 3 —

ทรศนะ ดร. ปรีดี ต่อสภาวะการณ์เมืองไทยปัจจุบัน

นายแอนโทนี พอล ผู้สื่อข่าวนิตยสารเอเชียวิค ประจำกรุงปารีส ได้สัมภาษณ์ท่านปรีดี พนมยงค์ ณ บ้านพักของท่านชานกรุงปารีส และได้้นำคำสัมภาษณ์นั้นลงในนิตยสาร

เอเชียวิค ฉบับวันที่ 28 ธันวาคม 1979 - 4 มกราคม 1980
ภายใต้หัวข้อว่า "PRIDI THROUGH A LOOKING GLASS"
ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ถาม ท่านจะบรรยายลักษณะสภาวะการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร? ทามพรรคชนของท่านอะไรเป็นพลังทางการเมืองอันสำคัญที่ดำเนินอยู่?

ตอบ พลังสำคัญอย่างที่ทุกคนควรต้องยอมรับ ก็คือประชาชน แต่ประชาชน ตามที่รู้จักกันแบ่งออกเป็นหลายชนชั้นและหลายระดับชั้น ถัดมามีพลังที่ได้รับคะแนนเสียงส่วนข้างมากในรัฐสภา แต่นอกจากนี้เราต้องพิจารณาถึงพลังที่อยู่นอกวงการของสภาด้วย อย่างที่ทราบกันในประเทศของเรา มีพลังพิเศษนอกสภา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงด้วย คือ พวกชาวกเคนคักคินา พวกชาวกเคนนาซีไทย พวกนิยมสังคมนิยมชาตินิยม พวกสังคมนิยมและพวกคอมมิวนิสต์ที่มีแนวทางต่าง ๆ กัน พวกนายทุนสมัยใหม่หรือพวกประชาธิปไตยแบบตะวันตก ประชาธิปไตยทหาร และ ฯลฯ

ถาม ท่านคิดใหม่ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเหมาะสมกับสถานการณ์นี้?

ตอบ รัฐธรรมนูญห้ามเสรีภาพในความคิดบางอย่างในการต่อสู้ด้วยวิถีทางสภา

ถาม ดังนั้น, ท่านก็สนับสนุนให้พวกคอมมิวนิสต์รวมอยู่ด้วยในกระบวนการทางรัฐสภานะซี?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นการดีกว่า สำหรับทุกคนที่จะอภิปรายเรื่องต่างๆ อย่างเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมายในสภา อย่างเช่นในอังกฤษ ฝรั่งเศส และยุโรปตะวันตก ซึ่งพวกคอมมิวนิสต์มีเสรี.....ข้าพเจ้าคิดว่ามันดีกว่า แน่ละ, มีพวกคอมมิวนิสต์หลายชนิด และพวกเขาที่มีพรรคชนแตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องนี้

ชาวคอมมิวนิสต์ที่มีแนวความคิดแบบมารกซิสต์-เลนิน-นิสต์ที่แท้จริง ย่อมเดินตามคำสอนของเลนินในเรื่อง "สังครามพลพรรค" ที่ท่านได้เขียนขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1906 และจำคำวิจารณ์ของเลนินได้อย่างแม่นยำ ที่ท่านวิจารณ์พวกคอมมิวนิสต์แบบ "ตามในฉันทน์" (Self-Styled) ในหนังสือเรื่อง "คอมมิวนิสต์ที่ก๊อปปี้ - ความคิดระส่ำระสายอย่างเด็กไร้เดียง

สา” ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1920 และโดยเฉพาะ เลนิน ได้ชัก
เตือนผู้นับถือท่านในหลายประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบรัฐสภา ให้
ใช้การต่อสู้ทางรัฐสภา คำแนะนำของท่านที่มีต่อชาวคอมมิวนิสต์
อังกฤษเป็นที่ชัดเจน ไม่ผิดพลาดและอย่างเด็ดขาดว่า “ชาว
คอมมิวนิสต์ในบริเตนใหญ่ควรใช้การเลือกตั้งทางรัฐสภาอย่าง
มั่นคง อย่างไม่หยุดยั้งและอย่างสม่ำเสมอ” แต่ก็มิ้นท์มาร์ก-
ซิสต์-เลนินนิสต์ แต่เปลี่ยนนอกบางคน ที่ทั้งคำสอนอันแท้จริง
ของปรมาจารย์ของเขาเสียนี้

ถาม ท่านคิดว่า จะเกิดผลอย่างไรในประเทศไทย ถ้าพวกคอม
มิวนิสต์เข้าแข่งขันทางรัฐสภา ?

ตอบ มันขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ใช้ โดยพวกคอมมิว-
นิสต์แต่ละชนิต ที่จะให้ประชาชนสนับสนุนตามอุดมการ
ของพวกเขา อย่างที่รู้จักกัน พรรคคอมมิวนิสต์อิตาลีและ
ฝรั่งเศส ได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนกว่ายัสปีเปอร์
เซ็นต์ ในการเลือกตั้งทางรัฐสภาในประเทศของเขาตาม
ลำดับ ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์ในบางประเทศอื่นเพื่ออย่าง
สิ้นเชิงในการเลือกตั้ง เพราะว่าประชาชนไม่พร้อมที่จะ
ยอมรับพวกเขา หรือเนื่องจากข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ
พรรคเขาเอง

ถาม ในรัฐสภาปัจจุบันในกรุงเทพฯ แต่ละ, ย่อมมีพรรคการเมือง
ต่าง ๆ อยู่หลายพรรค โปรแกรมของพรรคการเมือง
ปัจจุบัน อันไหนที่ท่านเห็นว่าพอไปกันได้กับของท่านเอง
มากที่สุด ?

ตอบ ข้าพเจ้า ไม่ได้สังกัดอยู่ในพรรคการเมืองใด ฉะนั้น
ข้าพเจ้าจึงใคร่จะเว้นการวิจารณ์

ถาม ท่านจะบรรยายลักษณะปรัชญาทางการเมืองของท่านสัก
หน่อยจะได้ไหม ?

ตอบ ปรัชญาทางการเมืองของข้าพเจ้า คือ สังคมนิยมวิทยา-
ศาสตร์ประชาธิปไตย (Scientific Democratic So-
cialism) เพราะว่าประชาธิปไตยและสังคมนิยมควรมีพื้น
ฐานเป็นวิทยาศาสตร์ แม้ในรัฐสภา การต่อสู้ทางสภา
ก็เป็นหนทางหนึ่งของการต่อสู้ด้วยเหมือนกัน เราต้อง
พิจารณาที่จะเลือกการต่อสู้ตามกาลเทศะและเงื่อนไข บาง
ทีการต่อสู้ทางรัฐสภาสำหรับบางคราว บางสภาเราไม่
ควรปฏิเสธการต่อสู้ทางรัฐสภาเสียหมดทีเดียว

ถาม ที่นี้หันไปว่ากันถึงเหตุการณ์ในภูมิภาค กองทหารเวียด-
นามจากกองทัพเพียงกองทัพเดียวยังมีมากกว่าของประเทศ

ไทยมาก ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่เสมอใกล้ชายแดนไทย พร้อมทั้งกัมพูชาและลาว ท่านคิดว่าอะไรคือจุดหมายสุดท้ายของเวียดนามในสองประเทศ? และท่านคิดใหม่ว่า อาจเป็นไปได้ไหม ที่ยานอวกาศขยายการสูบบึงประเทศไทย?

ตอบ คำถามเหล่านี้ละเอียดอ่อนมากจริง ๆ ดังนั้นข้าพเจ้าในฐานะผู้รักชาติอย่างซื่อสัตย์ ซึ่งเคยเสี่ยงชีวิตเพื่อประเทศอันเป็นที่รักมาแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่ยอมนำตัวเองเข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการเป็นปฏิปักษ์กันในภูมิภาคนี้ ข้าพเจ้าจะตอบคำถามของท่านจากจุดยืนของผู้รักชาติ ตามหลักห้าประการของสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย กล่าวคือ, เอกราชของชาติ อธิปไตยของชาติ สันติภาพ ความเป็นกลาง ความไพบูรณ์ของประชาชนพร้อมด้วยประชาธิปไตยของประชาชนไม่เพียงแต่เพื่อนร่วมชาติไทยจำนวนมากของข้าพเจ้าเท่านั้น ที่เห็นด้วยกับหลักห้าประการ แม้แต่ประธานเหมา เจ๋อตุง โจวเอินไหล และประธานาธิบดีโฮจิมินห์ก็ได้บอกข้าพเจ้าว่า หลักห้าประการของข้าพเจ้าเหมาะสมและสมควรกับประเทศไทย

เกี่ยวกับการเปรียบเทียบกำลังทางทหารระหว่างเวียดนามกับประเทศไทย ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านระมัดระวังพวกนักโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งทำให้ราษฎรไทยผู้บริสุทธิ์ตกใจกลัว โดยเขาแพร่ข่าวลืออันน่าหวาดเสียว ว่ากองทัพเวียดนามใหญ่โตกว่ากองทัพประเทศไทยมาก. ถ้าคำกล่าวของพวกนักโฆษณาชวนเชื่อเป็นความจริง รัฐบาลไทยก็ควรจะเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการเงินของประเทศ โดยเพิ่มภาษีอากรที่เรียกเก็บจากประชาชนไทยมาเพิ่มเข้าไปในงบประมาณทางทหารอีกหลายเท่าตัว แต่นายกรัฐมนตรีไทย พลเอกเกรียงศักดิ์ และพลเอกอาวุธของไทยคนอื่น ๆ อีกบางคน ได้ให้ความแน่ใจแล้วว่าแล้วอย่าเล่ากับเพื่อนร่วมชาติของเราว่า ประเทศไทยมีคนและอาวุธพอที่จะต่อต้านการรุกรานจากเวียดนามได้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ได้พูดอย่างถูกต้องว่า ประเทศไทยมีประชากร 48 ล้านคน ผู้ชำนาญการทหารของพวกนักโฆษณาชวนเชื่อควรจะรับรู้่ว่าประชากรของเวียดนามเหนือมี 23,787,375 คน ตามการสำรวจสำมะโนประชากร เมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1974 และประชากรเวียดนามใต้มี 20 ล้านคน ใน ค.ศ. 1976 ตามการประมาณของทางราชการ.

ข้าพเจ้าจะต้องกล่าวถึงอีกด้วยว่า นับแต่ ค.ศ. 1917 ประเทศไทย ได้มีระบบการเกณฑ์ทหารโดยบังคับตามแบบอย่าง

ระบบของเยอรมันรัสเซียและฝรั่งเศส ดังนั้น, ในกรณีมีสงครามหรือกรณีฉุกเฉิน ประเทศไทยสามารถระดมพวกกองหนุนได้หลายล้านคนจากหลายชนชั้น

ข้าพเจ้าคิดว่ารัฐบาลเวียดนามรู้ระบบการทหารของไทยดีทีเดียว ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่ได้ยินนายกรัฐมนตรีนามวันดงหรือนายพลอวูโสคนใด ๆ ของเวียดนาม คุยโตว่ากองทัพของเขาใหญ่โตกว่ากองทัพของไทย

เรื่องจุดหมายปลายทางของเวียดนามในกัมพูชาและลาวนั้น ข้าพเจ้าไม่มีหลักฐานเป็นรูปธรรมที่จะได้แย้งถ้อยแถลงของทางการเวียดนามในเรื่องนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้ารัฐบาลใดได้ค้นพบข้อพิพาทที่แน่ใจไปในทางตรงกันข้ามแล้ว ก็เป็นการดีชิ้นสำหรับรัฐบาลดังกล่าว จะได้ขอให้สหประชาชาติอภิปรายเรื่องนี้อย่างเอาจริงเอาจังและอย่างทั่วถึง แทนที่จะเสียเวลาและเสียเงิน ไปก่อให้เกิดความจงเกลียดจงชังระหว่างประชาชนในภูมิภาคนี้

เกี่ยวกับที่ว่าเวียดนามต้องการขยายการสู้รบมาถึงประเทศไทยหรือไม่นั้น มีวิธีคิดอยู่สองทาง ทางแรก ความคิดที่เข้าใจเอาเองอย่างเพื่อเลื้อ ว่าเวียดนามมีความปรารถนาแรงกล้าอย่าง

ใหญ่หลวง ที่จะเข้าครอบครองทุกประเทศในเอเชียอาคเนย์ ดังนั้น ก็คงจะเสี่ยงทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทย และ ฯลฯ เพียงเพื่อสร้างความพึงพอใจสนองความอยากของตน โดยปราศจากการคิดคำนวณถึงเปอร์เซ็นต์อันถูกต้องของความเป็นไปได้ที่จะเอาชนะสงคราม ทางที่สอง วิธีคิดที่เป็นจริง หรือ อย่างเป็นรูปธรรม (ซึ่งเวียดนามคงจะคิด) โดยคิดคำนวณอย่างถูกต้องถึงเปอร์เซ็นต์ของความสำเร็วก่อนทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทย

ข้าพเจ้าคิดว่าฟามวันดงและคณะเสนาธิการของเขายังเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีอยู่ ดังนั้น, ข้าพเจ้าหวังว่าพวกเขาคงจะใช้วิธีคิดอย่างทางที่สอง ในเมื่อส่วนมากของพวกเขาได้ศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันศึกษาฝรั่งเศส พวกเขารับรู้กฎเบื้องต้นของสงครามที่กำหนดโดยนโปเลียนที่ว่า "กองทัพเดินได้ด้วยท้อง" ทหารของกองทัพที่ลือชื่อ อาจมีจิตใจแข็งแกร่งพอที่จะเดินไปได้โดยไม่มีอาหารเป็นเวลาสัก 2-3 วัน แต่ถ้าขาดอาหารต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่พวกเขาคงไม่มีกำลังจะสู้รบ

คุณย่อมรู้ดีทีเดียวว่า ในเวียดนามและกัมพูชานั้น การขาดแคลนอาหาร ฉะนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลอันใดที่เป็นจริง

เลยว่าผู้นำปัจจุบันของเวียดนามจะทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทยทำไม

เวียดนามกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาหลายอย่าง คือภายในเวียดนามก็มีปัญหาเศรษฐกิจ ในกัมพูชาก็มีปัญหามากมาย และตามที่รู้จักกัน เวียดนามมีความเป็นปรบักซ์กับประเทศจีน เมื่อมีปัญหามากมายหลายอย่างอยู่ข้างหลัง คุณก็ย่อมไม่ต้องการให้มีปัญหารอบตัวคุณเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

แต่มีพวกนักค้าสงคราม ซึ่งไม่พอใจเพียงแค่ให้มีสงครามท้องถิ่นในอาณาบริเวณอินโดจีน พวกเขาต้องการขยายสงครามออกไปให้ไกลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผลักดันให้ประเทศไทยกับเวียดนามต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธ คุณสังเกตได้จากสิ่งพิมพ์ของบางกลุ่มที่กักตุนและยั่ว ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทยว่า พวกตัวแทนนำค้าสงครามได้ขยายสงครามเย็นระหว่างประเทศตามเจ้านายที่นับถือของพวกเขา เข้าไปในประเทศไทยแล้ว โดยมั่งร้ายและอย่างอื่นที่ทึกรึกรึโครม (ตามที่แถลงการณ์ตั้งใจ) เพื่อยุแหย่ให้เกิดความเคียดแค้นและกินแหนงแคลงใจกันระหว่างประชาชนไทยกับประชาชนเวียดนาม เมื่อประมาณสามถึงสี่เดือนที่แล้วมา พวกตัวแทนเหล่านี้หวังที่จะร่วม

มือกับเกรียงศักดิ์ทำสงครามต่อเวียดนาม แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้เมื่อเกรียงศักดิ์กับฟามวันตง ตกลงระงับข้อแตกต่างของเขาด้วยสันติวิธีพวกตัวแทนจึงโจมตีเกรียงศักดิ์อย่างรุนแรง เพื่อหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ ที่จะเอนเอียงไปตามพวกนักค้าสงคราม

ถาม ถ้ามีเหตุการณ์แสดงว่าเวียดนามมีแผนการรุกรานประเทศไทยจริง ท่านเห็นว่าประเทศไทยควรจะทำเนิ่นขั้นตอนอย่างไรบ้าง?

ตอบ ก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้นตามที่คุณสมมุติ ก็ควรมีอการกิริยาอะไรบางอย่างแสดง ว่าฟามวันตงกับคณะเสนาธิการของเขาเริ่มจะมี จิตวิปริต ผิดปกติ ซึ่งตรงกันข้ามกับความคาดหมายของข้าพเจ้า (ความคาดหมายของท่านปรีดี คือ คาดหมายว่าฟามวันตงและคณะเสนาธิการของเขาต่างก็มีสุขภาพจิตดี - ผู้แปล) เมื่อนั้น รัฐบาลไทยอาจพิจารณาการขึ้นแรกบางอย่าง ที่สอดคล้องกับความประสงค์ของพวกนักค้าสงคราม ที่พวกเขาจะไม่ถักถักกันคือ

△ การประกาศภาวะฉุกเฉิน พร้อมกับกฏอัยการศึก (และ) เตรียมการเพื่อระดมพลกองหนุน แต่แล้วโดยที่เกรียงศักดิ์ ได้ตอบรับคำเชิญของฟามวันแดง ให้ไปเยือนซานฮวยเพื่อตอบแทน การเยี่ยมเยียนอย่างฉันทมิตร ดังนั้น นายกรัฐมนตรีควรถือ โอกาสนี้ช่วยตนเองว่าฟามวันแดงกับคณะเสนาธิการของเขา มี (อาการ) ความบกพร่องทางจิตใจหรือเปล่า

△ ถ้าเกรียงศักดิ์ได้พบเห็นว่า พวกผู้นำเวียตนามและ บรรดานายพล ต้องการจะเอาชาติของพวกเขาเข้าเสี่ยง (ทำ สงครามรุกรานไทย - ผู้แปล) เพื่อยังความพอใจตามความ ปราบปรามแรงกล้าของเขาแล้ว เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึง กรุงเทพ ฯ แล้ว เกรียงศักดิ์ต้องเร่งระดมพลกองหนุนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ แล้วจัดการบริหารบ้านเมือง เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การคลังและการเศรษฐกิจให้เข้าสู่ ภาวะสงคราม

△ (อย่างไรก็ตาม) หากเกรียงศักดิ์สังเกตเห็นว่าพวก ผู้นำเวียตนามและพวกนายพลยังมีสุขภาพจิตดีอยู่ และใช้วิธี การคิดอย่างเป็นจริงและอย่างเป็นรูปธรรมตามที่ข้าพเจ้ากล่าวเป็น สังเขปในตอนก่อนนี้ เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึงกรุงเทพ ฯ

แล้ว เกรียงศักดิ์ก็ควรจะ รักษาความเป็นกลางของประเทศไทย อย่างเคร่งครัดต่อไป และบุกรากถอนโคนพวกตัวแทนนักค้า สงคราม เพื่อรักษาประเทศไทยให้รอดพ้นจากสงครามเสี่ยงภัย

ถาม ถ้าอย่างนั้นท่านก็เห็นด้วยกับรัฐบาลเกรียงศักดิ์ ?

ตอบ โปรดอย่าใช้คำว่า "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" เพราะว่าข้าพเจ้าอยู่นอกวงการรัฐบาล ถ้าข้าพเจ้าพูดอะไร บางสิ่งบางอย่างออกไป มันอาจก่อให้เกิดอิทธิพลต่อกลุ่ม อื่น ๆ เพราะว่ามีกลุ่มอยู่หลายกลุ่ม

ถาม แต่เท่าที่ท่านสนใจ รัฐบาลกำลังดำเนินนโยบายรักษาความ เป็นกลางอย่างเคร่งครัดอยู่หรือ ?

ตอบ ข้าพเจ้ากล่าวว่า เกรียงศักดิ์ พยายามรักษาความเป็น กลางอย่างเคร่งครัด นั่นคือคำตอบทั้งหมดของข้าพเจ้า

ถาม ในบทบาทอะไร ถ้าหากมี, ที่สหรัฐจะยังคงรักษาความ มั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย ? กรุงเทพ ฯ จะพึงพา การป้องกันตามที่ตกลงกันกับวอชิงตันได้ไหม ?

ตอบ เอาละ, คุณก็ทราบ ถ้ารัฐบาลของประเทศไทยพยายาม รักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ข้าพเจ้าคิดว่าสหรัฐ

คงจะนับถือตามนั้น ใคร ๆ ก็กล่าวว่าสหรัฐไม่ยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเอเชียอาคเนย์อีก ชาวอเมริกันมีบทเรียนที่นั่นพอแล้ว เวลานี้พวกเขามีปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นของเขาเองมากมายภายในสหรัฐอเมริกา ชักเย้งกับอิหร่าน พันธกรณีที่ทำไว้กับยุโรปและในทวีปอื่น ๆ การเผชิญหน้ากับสหภาพสังคมนิยมโซเวียตรัสเซีย และ ฯลฯ

ถาม บทบาทของประเทศจีนเป็นอย่างไร ? ประเทศจีนได้คุกคามประเทศไทยเรื่อยมา หรือสนับสนุนให้เกิดระบอบใหม่ขึ้นในประเทศไทยหรือไม่ ?

ตอบ คุณก็รู้, ประเทศจีนไม่มีเขตแดนร่วมกับประเทศไทย มีรัฐกั้นชนอยู่รัฐหนึ่งระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย

ถาม แต่ท่านคิดว่าประเทศจีนเป็นภัยหรือเป็นเพื่อน ?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่า ประชาชนจีนโดยทั่วไปเป็นเพื่อนของประเทศไทย ยกเว้นชาวจีนจำนวนน้อยที่ยังยึดถือคติ "ตาฮั่น" ซึ่งตรงข้ามกับคำสอนอันแท้จริงของมหาเจอตง

ถาม มีการกล่าวในบางวงการของกรุงเทพฯ เสมอว่า ก่อน ๆ

นี้ท่านเคยช่วยให้เกิดกบฏขึ้นในประเทศไทย ท่านมีอะไรจะวิจารณ์ในเรื่องการโจมตีต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นไหม ?

ตอบ ข้าวลือมีเยอะ....บางข่าวยิ่งร้าย มีข่าวหนึ่งว่าข้าพเจ้าปลงพระชนม์กษัตริย์ ข้าวลือมากมาย นับแต่ข้าพเจ้าออกจากประเทศจีนมา มีข่าวและบทความเป็นคราว ๆ ที่พูดให้ร้ายข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงต้องฟ้องร้องบุคคลเหล่านั้นต่อศาล และด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงไม่ชอบตอบข่าวลือ คุณเข้าใจไหม ?

ถาม ท่านบอกข้าพเจ้าได้ใหม่ว่าคดีอะไรที่ท่านชนะเมื่อเร็ว ๆ นี้

ตอบ คดีล่าสุดเมื่อเร็ว ๆ นี้เรื่องกรณีเสวรรคตของกษัตริย์ เป็นคดีหมิ่นประมาทที่ข้าพเจ้าชนะในกรุงเทพฯ หลายเดือนมาแล้ว บางคนกล่าวหาว่าข้าพเจ้าปลงพระชนม์กษัตริย์นักหนังสือพิมพ์ (บางคน) เขียนอย่างนั้นลงในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ข้าพเจ้าชนะคดี (อดีตนายกรัฐมนตรี) กึกกฤษ (ปราโมช) ด้วย ภายหลังข้าพเจ้ามาถึงที่นี้เมื่อปี ค.ศ. 1970 พวกปฏิบัติของข้าพเจ้าพยายามรื้อฟื้นคดีมาโจมตีข้าพเจ้าเป็นระยะ ๆ และนั่นแหละ ทำให้ข้าพเจ้าต้องฟ้องร้องพวกเขา

ถาม และท่านชนะเสมอหรือ ?

ตอบ เสมอ

ถาม ในที่ประชุมหนังสือพิมพ์ที่ฮ่องกงเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1978 ข้าพเจ้าได้ถามนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ว่า ทำไมเขาไม่เชิญปรีดีกลับประเทศไทย และนายกรัฐมนตรีตอบว่า ท่านกลับเมื่อไรก็ได้ ด้วยความยินดี เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ เรือเอกวัชรชัย อติตราของครักษ์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในข้อกล่าวหาว่าลอบปลงพระชนม์ ก็ได้กลับไปแล้ว และไม่เห็นมีอันตรายอะไร ทำไมท่านไม่กลับไปล่ะ ?

ตอบ โดยทั่วไป, สภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสำหรับข้าพเจ้าที่จะกลับไป ประการที่สอง คุณก็ทราบ ข้าพเจ้าบริสุทธิในเรื่องกรณีสวรรคตของกษัตริย์ และถ้าข้าพเจ้ากลับไปเพราะระยะเวลาที่กำหนดโดยข้อบัญญัติของกฎหมายว่าหมดอายุความแล้ว ประชาชนก็อาจพูดว่า “นั่นไง, เขาได้รับความคุ้มครองตามข้อบัญญัติของกฎหมายที่หมดอายุความในคดีอาญาของเขา บัดนี้เขาจึงกลับมา” เพราะฉะนั้น, ประชาชนอาจพูดว่า ไม่ใช่ว่าเขาบริสุทธิหมดจด

หรือ ในเมื่อเขารอคอยจนกระทั่งเขาได้รับการคุ้มครองจากข้อบัญญัติของกฎหมาย มันเป็นเรื่องเกี่ยวกับเกียรติยศและความเป็นธรรม ไม่ใช่ปัญหาถูกต้องตามกฎหมาย.

ถาม ท่านจะไม่กลับตลอดไปเลยหรือ ?

ตอบ ข้าพเจ้าไม่ได้ว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้ากำลังคอยสภาพแวดล้อม

ถาม สภาพแวดล้อมอะไร ?

ตอบ อ้อ, สภาพแวดล้อมหลายอย่าง เมื่อประชาชนส่วนข้างมากเข้าใจถูกต้องว่าข้าพเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์

ถาม ท่านคิดว่าประชาชนส่วนมากคิดว่าท่านมีความผิดอย่างนั้นหรือ ?

ตอบ เปล่า, ไม่ใช่จะซัดเซ้งแจ่มแจ๋วไปทั้งหมดอย่างนั้น ประชาชนส่วนข้างมากอยู่ในขอบเขตที่มีคตินิยมไม่เห็นพวกเขาบางที่ไม่รู้และก็ได้สนใจเท่าใดนัก แต่ข้าพเจ้าไม่สบายใจจากความจริงที่ว่าประชาชนอาจคิดว่า ข้าพเจ้ากลับไปเพราะได้รับการคุ้มครองจากข้อบัญญัติของกฎหมาย

เกี่ยวกับการหมกอำยความ ข้าพเจ้าไม่รีบเร่งอะไรหรอก

ถาม ที่เป็นปัญหาละเอียดอ่อนมากในเนื้อหาของสถาน การณ์ ประเทศไทย ท่านเคยได้รับหรือว่าไม่เคยได้รับการติดต่อกับกษัตริย์บ้างไหม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม?

ตอบ ไม่, ไม่, ไม่,

ถาม จะเป็นเหตุผลพอเพียงไหมที่จะกลับไป คือถ้าท่านได้รับการเชิญให้กลับโดยกษัตริย์ภูมิพล

ตอบ โอ, ไม่, ไม่, ไม่, ข้าพเจ้าไม่ได้หวังการเชิญจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถาม ท่านยังรักษาการติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตไทยที่นั่นอยู่หรือ?

ตอบ ใช่

ถาม ท่านรู้ตัวว่ามีการเผด็จการเลขนิกโคบบ้างไหม จากเจ้าหน้าที่ไทย?

ตอบ ไม่

ถาม พวกเขาไม่เผด็จท่านหรือ?

ตอบ (หัวเราะ) มันยาก ท่านก็รู้ เกี่ยวกับวิธีการเผ่าหลายอย่าง ไม่สำคัญที่ต้องเผ่าตลอดทั้งวัน ท่านรู้หรือเปล่า, เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ปีที่แล้ว ท่านเอกอัครราชทูตมาเยี่ยมภรรยา ข้าพเจ้า บอกว่า เขาได้รับคำสั่งจากกระทรวงของเขาว่า ข้าพเจ้ากำลังวางแผนจะกลับประเทศไทย และถามว่า เรื่องนี้เป็นจริงหรือเปล่า ถ้าเป็นจริงพวกเขาจะเตรียมให้การคุ้มครองป้องกันข้าพเจ้าภายหลังจากที่ไปถึงกรุงเทพฯ ๖ ภรรยาข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้ากำลังอยู่ในโรงพยาบาล ด้วยโรคหัวใจ

ถาม ท่านยังคงติดต่อกับพวกนักเรียนไทยหรือคนไทยที่พำนักอาศัยในประเทศฝรั่งเศสอยู่หรือ?

ตอบ ใช่, ข้าพเจ้าพบปะกับพวกนักเรียน เพราะว่านักเรียนบางคนต้องการศึกษาประวัติศาสตร์ เขามาหาข้าพเจ้า เป็นครั้งคราวเพื่อคุยกันถึงเรื่องประสพการณ์ ในอดีตของข้าพเจ้า

ถาม นักเขียนคนหนึ่งเคยกล่าวยกย่องท่านว่า "ท่านปรีดี ถ้าไม่เคยหนุ่มมาก่อน ก็จะไม่แก่เลย" ข้าพเจ้าใครจะสำรวจเรื่องราวของท่านในตอนต้น ๆ ชีวิตของท่าน และใน

เวลาอันยาวนานที่ท่านต้องลี้ภัย ตอนแรกในวัยหนุ่ม ขณะ
ท่านเป็นนักเรียนในปารีสตอนปี ค.ศ. 1920 ท่านคงต้อง
มีทวรศนะต่อชนิตของสังคมนี้อยู่ทั่วไปในประเทศไทย
ชนิตอย่างที่ท่านเป็นคนหนุ่มอยากจะสรรค์สร้าง ท่านจะ
สรุปทวรศนะนั้นให้เราทราบได้ไหม ?

ตอบ อย่างที่คุ้นทราบ ข้าพเจ้าศึกษากฎหมายในคณะนิติศาสตร์
ฝรั่งเศส (Faculti de Droit) โครงการศึกษาในสมัยนั้น
มีกว้างขวาง เพราะว่าเราไม่ใช่เรียนเพียงแค่กฎหมาย
เอกชนและกฎหมายมหาชนเท่านั้น หากต้องเรียนเศรษฐ
ศาสตร์การเมืองอีกด้วย นี่แหละที่ทำให้ข้าพเจ้าจึงเข้าใจ
ว่าเศรษฐกิจเป็นรากฐานของสังคม กฎหมายและสถาบัน
ต่าง ๆ เป็นโครงสร้างชั้นบน **ความคิดในทางอภิวัดณ์
ของข้าพเจ้ามีพื้นฐานอยู่บนเศรษฐกิจ**

ถาม ท่านจะถือว่าทวรศนะของท่านเป็นชาวมาร์กซิสต์ หรือ
มาร์กซิสต์ใหม่ได้ไหม ?

ตอบ ไม่, ไม่, ไม่, ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่าปรัชญาของข้าพเจ้า
คือ “สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย” ถึงแม้ว่า
ถ้ามาร์กซ์พูดอย่างนี้หรืออย่างนั้น ข้าพเจ้าก็ต้องพิจารณา

ว่าเป็นจริง หรือเป็นไปตามสังคมนิยมวิทยาศาสตร์
ประชาธิปไตยหรือไม่ สังคมนิยมมีอยู่หลายชนิด แม้
ลัทธิมาร์กซ์ก็มีชนิดต่าง ๆ มีลัทธิมาร์กซ์ ลัทธิมาร์กซ์
ลัทธิเลนิน ลัทธิทรอตสกี และอะไรต่ออะไร ข้าพเจ้ามี
อิสระที่จะเลือกทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่สอดคล้องกับหลัก
ท่าประการของเราอย่างที่ท่านได้กล่าวถึงมาแล้ว

เราไม่อาจกระโจนพรวดเดียวถึงขั้นสุดยอดของสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตยได้ เราต้องก้าวไปที่ละขั้น ๆ อย่าง
ที่คนเราก่อนมีฐานะดีขึ้น ๆ เป็นลำดับ อย่างที่ท่านเห็นในประเทศ
ของข้าพเจ้า แม้ภายหลังการอภิวัตน์ ค.ศ. 1932 เมื่อพวกเขา
ต้องการไปเร็วเกินไป ก็ยอมเป็นธรรมคาอยู่เองที่ล้มเหลว

ถาม ในสังคมนิยมประชาธิปไตยตามความคิดของท่าน อะไรที่ท่าน
ถือเป็นความสำคัญอันดับแรก ? การศึกษา ? อ่านออก
เขียนได้ทั้งหมด ?

ตอบ เศรษฐกิจอันดับแรก, เศรษฐกิจอันดับแรก

ถาม อะไรคือข้อเสนอในทฤษฎีเศรษฐกิจของท่าน ? ท่านคิด
ว่ารัฐบาลควรควบคุมเศรษฐกิจอย่างนั้นหรือ ?

ตอบ เอาละ คุณก็รู้ ตอนแรก (เมื่อประเทศเริ่มออกเดิน)

รัฐบาลไม่อาจทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างได้ เราต้องให้บทบาทแก่ผลประโยชน์ส่วนบุคคล ยังไม่ (ถึงเวลา) ทำให้เป็นของชาติ ไม่, ไม่ ถ้าเราทำอย่างนั้นเราก็ล้มละลาย ถ้าชาติต้องการทำอะไร ๆ ให้เป็นของชาติในทันทีทันใด นั้นเป็นการตรงกันข้ามกับสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย

ถาม เกี่ยวกับท่าน ได้มีเวลามากมายปีที่จะไต่ตรองถึงระยะเวลา ระหว่างปี ค.ศ. 1920 ถึง ค.ศ. 1940 ขณะที่ท่านมีส่วนร่วมในการเมืองของไทยอย่างเอาการเอางาน คุณอุปการอันไหนของท่านที่มีต่อประเทศไทยในระหว่าง ปีเหล่านั้น ที่ยังความพอใจแก่ท่านมากที่สุดขณะนี้ ?

ตอบ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบกษัตริย์สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย เมื่อปี ค.ศ. 1932 และการรับใช้ชาติร่วมกับสหราชอาณาจักร “เสรีไทย” ของข้าพเจ้าระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อสู้รบกับญี่ปุ่น ผู้รุกรานและได้ฟื้นคืนเอกราชและอธิปไตยของชาติกลับมาได้อย่างสมบูรณ์หลังสงคราม

ถาม ประเทศไทยเกี่ยวพันกับรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตยอย่างไรที่ท่านอยากให้เป็นหรือยัง ?

ตอบ ก็ละ, ถ้าเราพูดถึงกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าคิดว่าต้องเติมว่า...อย่างเป็นประชาธิปไตยเข้าไปด้วย เพราะกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญก็มีหลายอย่างต่าง ๆ กัน รัฐธรรมนูญก็มีมากมายหลายชนิด แม้ราชอาณาจักรของอิตาลีภายใต้ระบอบฟาสซิสต์ของมุสโสลินีก็มีรัฐธรรมนูญนั้นแหละ, ทำไมข้าพเจ้าจึงชอบใช้คำว่า “ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย” ข้าพเจ้าคิดว่าคุณคงเข้าใจ

ถาม ท่านคิดว่าอะไรที่น่าจะเป็นความผิดหวังใหญ่หลวงของท่าน ? ถ้าท่านมีอำนาจกลับไปและแก้ไขเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตของท่าน การตกลงใจหรือการกระทำอันไหนที่ท่านอยากเปลี่ยนมากที่สุด ?

ตอบ ถ้าท่านถามถึงว่าอะไรที่ข้าพเจ้าจะทำ ถ้าข้าพเจ้ากลับไปเป็นนายกรัฐมนตรี...เอาละ ข้าพเจ้าขอตอบว่า ข้าพเจ้าไม่สนใจที่จะกลับไปสู่การเมืองอีกหรือ เกี่ยวกับข้าพเจ้าแก่

มากแล้ว แต่ข้าพเจ้าตอบท่านได้ถึงความคิดในอีกตัวของข้าพเจ้า

ในปี ค.ศ. 1925 เมื่อเราเริ่มจัดตั้งกลุ่มแกนกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ในปารีส ข้าพเจ้ามีอายุเพียง 25 ปีเท่านั้น หนุ่มมาก หนุ่มที่เดียว ขาดความชัดเจน แม้ข้าพเจ้าได้รับปริญญาแล้วและได้คะแนนสูงสุด แต่ก็ไม่มีอะไรมากไปกว่าทางทฤษฎี (ของกฎหมายเปรียบเทียบ) ข้าพเจ้าไม่มีความเจนจัด และโดยปราศจากความเจนจัด บางครั้งข้าพเจ้าประยุกต์ทฤษฎีอย่างนักตำรา ข้าพเจ้าไม่ได้นำเอาความเป็นจริงในประเทศของข้าพเจ้ามาคำนึงด้วย ข้าพเจ้าติดต่อกับประชาชนไม่พอ ความรู้ทั้งหมดของข้าพเจ้าเป็นความรู้ตามหนังสือ ข้าพเจ้าไม่ได้เอาสาระสำคัญของมนุษย์มาคำนึงด้วยให้มากเท่าที่ข้าพเจ้าควรจะมี ในปี ค.ศ. 1932 ข้าพเจ้าอายุ 32 ปี พวกเราได้ทำการอภิวัฒน์ แต่ข้าพเจ้าก็ขาดความชัดเจน และครั้นข้าพเจ้ามีความชัดเจนมากขึ้น ข้าพเจ้าก็ไม่มีอำนาจ.

ถาม ความผิดพลาดอย่างอื่นมีอีกบ้างไหม ?

ตอบ มี, คือวิธีการเสนอแผนเศรษฐกิจของข้าพเจ้าอย่างไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าเสนอแผนเศรษฐกิจ แต่ข้าพเจ้าควรใช้เวลาให้มากกว่านั้นอธิบายแก่ประชาชน เวลานั้นมีบุคคลไม่กี่คน ที่จะเข้าใจแผนเศรษฐกิจของข้าพเจ้า แม้ในระหว่างคนรุ่นก่อน คือสมาชิกในคณะรัฐบาลก่อนซึ่งเราเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ พวกเขาตีความแตกต่างกันไป พวกเขาไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าควรพยายามให้หนักขึ้น ที่จะอธิบายกับพวกเขาว่าทั้งหมดมันหมายถึงอะไร

แต่ที่ว่ามันก็เป็นแผนเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสมด้วยเหมือนกัน ข้าพเจ้าเสนอไม่ใช่ว่าเป็นแผนเศรษฐกิจขั้นสุดท้าย มันค่อนข้างจะเป็นโครงการขั้นเตรียมการมากกว่า หลายคนเหมาเอาว่าเป็นแผนเลยทีเดียว ไม่ใช่เป็นแนวทางหรือเป็นข้อเสนอพอเป็นพื้นฐานสำหรับการวางแผนต่อไป ในสังคมนั้นย่อมมีการขัดแย้งกันระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ คุณต้องเข้าใจ และ

พวกเรุ่นเก่ามีความกลัวมากที่เดียวในบางอย่างที่เป็นสังคมนิยม
พวกเขาไม่เข้าใจว่าอะไรเป็นสังคมนิยม อะไรเป็นคอมมิวนิสต์
พวกเขาเอาทุกอย่างที่ตรงข้ามกับวิสาหกิจเอกชนเป็นคอมมิวนิสต์ไปหมด.

(ถอดความเป็นภาษาไทยโดย ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิ-
เวชช์ รน. ตรวจสอบโดย สุภัทร สุคนธาภิรมย์)

— 4 —

บทความของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

สงครามประสาท (WAR OF NERVES)

กับ

สงครามโดยตัวแทน (WAR BY PROXY)

ใน

ยุคปรมาณู (นิวเคลียร์)

(คัดจากหนังสือที่ระลึกวันธรรมศาสตร์ 15 ธ.ค. 2522
ของสมาคมธรรมศาสตร์แห่งแคลิฟอร์เนีย ส.ร.อ.)